

*Ett upprop
för postmaterialism*

Jesper Jerkert kommenterar ett upprop för mer andlighet i vetenskapen.

ETT UPPROP MED TITELN "Manifesto for Post-Materialist Science" publicerades 2014 i tidskriften *Explore*.¹ Uppropet har åtta undertecknare, varav fyra nog bör räknas som parapsykologer: Gary E. Schwartz, Rupert Sheldrake, Alexander Moreira-Almeida och Charles Tart. Åtminstone en undertecknare är känd förespråkare för andligt helande (Larry Dossey). Uppropet skisserar vilka begränsningar man anser att den etablerade vetenskapen håller sig med, framför allt i form av materialism. Materialismen, sägs det, har stelnat till dogm och har "allvarligt kringskurit vetenskaperna och hindrat utvecklingen av ett vetenskapligt studium av medvetande och andlighet".

En positiv sak med uppropet är att man inte bara fram-

för sitt missnöje, utan även vill klargöra vad man för egen del håller för sant. Låt oss koncentrera oss på dessa avsnitt. Undertecknarna anser bland annat följande:

- Medvetande representerar en verklighetsaspekt som är lika primär som den fysiska världen. Medvetande är grundläggande i universum, och kan varken härledas från materia eller reduceras till något enklare.
- Medvetanden tycks vara obegränsade (*unbounded*) och kan förenas på sätt som antyder att det finns ett enhetligt Medvetande (*a unitary One Mind*) som innefattar alla individuella medvetanden.
- Nära döden-upplevelser vid hjärtstillestånd, i kombination med evidens från forskning på andemedier, tyder på att medvetandet överlever den kroppsliga döden, och på att det finns ytterligare verklighetsnivåer som är icke-fysiska.

En metodologiskt anmärkningsvärd uppfattning som man håller för sann är följande:

”Medvetande (vilja/intention) kan påverka den fysiska världens tillstånd och verka icke-lokalt (...), dvs. det är inte begränsat till specifika punkter i rummet, såsom hjärnor eller kroppar, eller till specifika punkter i tiden, såsom nuet. Eftersom medvetandet kan påverka den fysiska världen icke-lokalt, kan en experimentledares intentioner, känslor och önskningar inte helt avskärmats från experimentella utfall, inte ens i kontrollerade och blindade experimentella försöksupställningar.”

Man skriver alltså rakt ut att det inte går att lita på experiment där man vidtagit åtgärder för att undvika felkällor och fusk – en perfekt ursäkt för att tro vad man vill oberoende av vad forskning av god kvalitet visar.

Manifestet avslutas: ”Skiftet från materialistisk till postmaterialistisk vetenskap kan vara utomordentligt viktigt för den mänskliga civilisationens utveckling. Det kan till och med vara en större vändpunkt än övergången från geocentrism till heliocentrism.” Grandiosa anspråk, får man säga.

Trots att undertecknarnas trossatser står i konflikt med mycket vetenskap, säger man sig tro på en länk till etablerad vetenskap. Denna länk skulle utgöras av kvantmekaniken, vars resultat sägs tyda på att ”den fysiska världen inte längre är verklighetens primära eller enda beståndsdel och att den [världen] inte till fullo kan förstås utan hänvisning till medvetandet”. Uttalandena om kvantmekanik måste i hög grad uppfattas som önsketänkande. Fysikern Sadri Hassani kommenterar uppropet i *Skeptical Inquirer* och lägger särskild vikt vid att underkänna tolkningen av kvantmekaniken som icke-materialistisk.²

En viss distans mellan parapsykologi och vetenskap har förstås alltid funnits – parapsykologi är i någon mening en ”alternativvetenskap”, en verksamhet som länge har bedrivits (eller har påståtts bedrivas) med metodologiskt vetenskapliga förtecken men som samtidigt går på tvärs med resten av vetenskapen på ett djupare, teoretiskt plan. På så sätt är uppropets budskap inte nytt. Däremot uppfattar jag uppropet som del av en trend under senare år, nämligen att parapsykologer alltmer öppet tillkännager behovet av en ny sorts vetenskap, och därför i praktiken tar avstånd

från vanlig vetenskap (även om de ofta *säger* att de inte tar avstånd från vanlig vetenskap).

Ett forskningsfält kan inte gärna vara mer angeläget än vad dess företrädare är vetenskapliga. För egen del lutar jag därför alltmer åt slutsatsen att det kanske aldrig har varit mindre angeläget att satsa på parapsykologisk forskning än idag. ✍️

NOTER

1. Mario Beauregard m.fl., Manifesto for Post-Materialist Science, *Explore: The Journal of Science and Healing* 10(5), 2014, s. 272–274.
2. Sadri Hassani, 'Post-Materialist' Science? A Smokescreen for Woo, *Skeptical Inquirer* Sept/Oct 2015, s. 38–41.